

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Villa Diependael met park

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Villa Diependael met park
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Zemst
Deelgemeente:	Elewijt
Bron:	Schepping: 2013-06-24 Bijwerken: 2018-10-10 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134156
Coördinaten:	Breedte: 4.49780434004 Lengte: 50.9692648972

Primaire tekst

In 1891 landhuis omgebouwd tot kasteelachtige villa omgeven door landgoed van circa 1 hectare 28 are, oorspronkelijk samengesteld uit drie eilandjes (neerhof, kasteleiland en eilandtuin); sinds 1988 als restaurant uitgebaat in een vernieuwd kader.

Het kasteel Ter Borgt wordt op een ets van Harrewijn van 1699 afgebeeld met zijn onmiddellijke omgeving, zijn dreven en boomgaarden, maar het aanpalende 'speelhuis' van Diependael, dat al minstens sinds 1623 bestond en normaliter links op de achtergrond zichtbaar zou moeten zijn, ontbreekt. Op de huidige kadasterkaart wordt het landgoed nog altijd afgebeeld in zijn primitieve vorm, met name een successie van drie eilandjes, van noord naar zuid: een bijna vierkant eiland van 20 are, een rond eilandje van 3,5 are en een trapezium van 9 are. Deze ietwat raadselachtige configuratie vinden we al terug op de vroegste afbeelding, de Ferrariskaart (1771-1775), en was minstens nog tot in 1930 op het terrein herkenbaar. De oudste moderne kadasterkaart, niet gedateerd maar vermoedelijk opgemaakt vóór 1815, toont eveneens de drie eilandjes, die door houten bruggen verbonden worden. Op de definitieve versie van de kadasterkaart, opgemaakt door landmeter J.A. Hissette in de jaren 1820, worden de bruggen niet meer afgebeeld.

Rond 1830 zag het landgoed Diependael er volgens de Primitieve kadastrale legger als volgt uit:

- 1° Het grote noordelijke eiland was bestemd voor de pachter en herbergt het neerhof met twee gebouwen (respectievelijk huis en stal), een moestuintje en een boomgaardje.
- 2° Het ronde eilandje met het 'kasteel' wordt in de legger gewoon 'huis' genoemd, omringd met "grond liefvallig" – onhandige poging van een Franstalige ambtenaar om 'terre d'agrément' te vertalen. Dit was het buitenverblijf en/of het jachtpaviljoen van de toenmalige eigenaar Jean-Baptiste Olivier, een gepensioneerde vrederechter (rentenier volgens het kadaster). Vermeld in: www.loegiesen.nl uit Mechelen, die op het grondgebied Elewijt in totaal 23 hectare bezat.
- 3° Het trapeziumeiland wordt omschreven als 'hof ', wellicht een combinatie van nut en sier, groenten en bloemen, waarschijnlijk ook voorbehouden terrein van de eigenaar.

Buiten de ringgracht lagen nog twee percelen waarop bomen werden gekweekt, en een moestuin van 26,5 are. Olivier had wellicht ook plannen om Diependael wat meer aanzien te geven. Daarvan getuigt de aanleg rond 1820 van een 400 m lange en 8 m brede dreef (de huidige Kastanjedreef, de weg komt nog niet voor op het ontwerp van de kadasterkaart, wel op de definitieve versie) in de as van de eilanden en het kasteel, in noordelijke richting, over de weg Mechelen-Tervuren heen tot bijna aan de Barebeek.

Het kadaster registreerde een eerste verbouwing in 1884, onder het eigenaarschap van Emile Verlinden uit Mechelen, die Diependael als jachtpaviljoen gebruikte. Daarbij werd het kasteel een beetje vergroot en het koetshuis tot één travee

herleid. Verlinden breidde de tuinbouwactiviteit ook uit tot buiten de ringgracht, met name het driehoekige perceel langs de Tervuursesteenweg, dat als 'lusthof' (76 are) werd aangelegd. Eén van de volgende eigenaars, een zekere Edgard Fox, gaf het kasteel in 1891 zijn huidige uitzicht: een complexe, witgepleisterde vorm met diverse uitbouwen, twee bouwlagen met nog een dakverdieping onder een convex geknikt zadeldak. Volgens de legger ging het om een "reconstruction totale" met bijna een verdubbeling van het kadastrale inkomen tot gevolg. Fox liet op het lusthofperceel langs de steenweg ook een serre bouwen. In de daaropvolgende jaren veranderde Diependael ettelijke malen van eigenaar. Van 1913 tot 1934 was het eigendom van de Brusselse industrieel Jules Wilmart, die ook het aanpalende Ter Borgt bezat. In die periode werden het neerhofeiland en het kasteleiland tot één geheel versmolten. De zuidelijke eilandtuin is nog steeds met grachten omgeven. De als 'park' beschouwde percelen besloegen 1 hectare 74 are. De rij Italiaanse populieren (*Populus nigra* 'Italica') aan de westrand van het domein werd mogelijk in die periode aangeplant. Samen met een Hollandse linde (*Tilia x europaea*), een tamme kastanje (*Castanea sativa*) en een driestammige reuzenlevensboom (*Thuja plicata*), zijn dat de oudste bomen. De rij bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropinicea') op de oostrand, werd door de Mechelse verhandelaar Paul Van der Sande in het begin van de jaren 1960 aangeplant. De huidige eigenaars baten het 'kasteel Diependael' sinds 1988 als restaurant uit. De eilandtuin ten zuiden van het kasteel, waar al een met buxushagen afgezoomd padenkruis aanwezig was, werd in de loop van de jaren verrijkt met haagjes, vormboompjes, hortensia's, beelden... De oprijlaan en de buitenoevers van de ringgracht, die nog grotendeels aanwezig is, worden afgezoomd door 3 m hoge hagen van laurierkers (*Prunus laurocerasus*).

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2009

Titel Text: Park bij villa van Diependael

Grafische documenten

De villa van Diependael, sinds 1988 als restaurant uitgebaat, stamt af van een 17de-eeuws, door grachten omringd 'huis van plaisantie' (Deneef, Roger, 19-06-2007, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Elewijt 1884 nr. 75 en 1893 nr. 4.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger 212 Elewijt, art. 151 nrs. 33-44, art. 507 nr. 103 en art. 827 nrs. 9, 18, 23 en 29.

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Villa Diependael met park

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale legger 212A Elewijt, art. 1054.

Rijksarchief Limburg Maastricht, inv.nr. 1345, Michiels van Kessenich (16.0674) vermeld als vrederechter in een verzoekschrift van 1 nivose jaar IX.

LAUWERS J., *Zeven eeuwen heerlijkheid Perk-Elewijt. Het mooie land van Rubens en Teniers*, Perk, Heemkring David Teniers, 1997, p. 569.

LE ROY J., *Castella et praetoria nobilium Brabantiae et coenobia celebriora [...]*, 1699.

LE ROY J., *Groot wereldlyk tooneel des hertogdoms van Brabant [...]*, 's Graavenhaage, Christiaan van Lom, 1730.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121545>

Beknopte karakterisering

Datering: 17de eeuw, vierde kwart 19de eeuw

Typologie: private parken, villa's (bouwkundig erfgoed), walgrachten